

SPROSTREDKOVANÉ SAMOHOVORENIE (mediated self-talk) – v skratke **MST** podľa prof. Reuvena Feuersteina.

Prof. Reuven Feuerstein

Rozvoj jazyka je dôležitý nielen pre možnosť komunikácie, ale ako nástroj myslenia. Čím sme schopnejší sa presnejšie vyjadrovať, tým lepšie sa orientujeme v informáciách a preto dokážeme aj presnejšie myslieť.

Ak o niečom uvažujeme, hovoríme sami k sebe. Hovoriť sám k sebe je niečo, čo robia ľudia, pokiaľ o niečom uvažujú, riešia nejaký vnútorný konflikt, sú v strese, teda vedú vnútorný monológ (soliloquy). Nazvime to **samohovorenie**, ktoré vyplýva z vnútorných myšlienok.

Tento prirodzený proces vieme využiť k tomu, aby pomohol našim deťom rozvíjať jazyk a myslenie. Nazvime ho – **sprostredkované samohovorenie**. Tento prístup je účinný k stimulácii a obohateniu rozvoja reči u malých detí, ale aj u starších detí a dospelých s oneskoreným vývinom, alebo deficitnými jazykovými schopnosťami.

Termíny **MONOLÓG** a **SPROSTREDKOVANÉ SAMOHOVORENIE** (mediated self-talk) – v skratke **MST** označujú ten istý proces. Teória a z nej vychádzajúca metodológia vychádza z teórie štrukturálnej kognitívnej modifikovateľnosti izraelského prof. Reuvena Feuersteina.

“MST je zámerná činnosť, určené dieťaťu, ktorú na seba berie dospelý (rodič, učiteľ, vychovávateľ). Je to činnosť, keď dospelý verbalizuje (hovorí slovami) skutočnosť tak, aby ho dieťa počulo, ale neočakáva (ani slovne nevyžaduje), aby mu dieťa odpovedalo. Ide o samohovorenie, je to základný kameň a nevyhnutná podmienka MST.

Toľko k teórii. Ako to vyzerá pri realizácii? Ukážeme si to na príkladoch prof. Feuersteina.

● **VŠETKO POMENOVÁVAŤ**

Predmety, na ktoré sa dieťa pozerá, mu pomenovávame spolu s vhodným gestami – ukazujeme, dotkneme sa, podržíme a pod. Začíname s jednoduchým pomenovaním, neskôr aj s ich vlastnosťami (veľké, malé, akú má farbu, aký máme pocit – tvrdý, mäkký..., či ho predtým dieťa už videlo atď.). *Zvyšujeme počet informácií.*

Začíname s objektmi, ktoré nevydávajú zvuk, napr. svetlo v miestnosti, stolička, tanier, príbory a pod. Pomenovanie má byť spojené s moduláciou hlasu a dôrazom, aby vyvolalo pozornosť na štruktúru slova.

“To je svetlo. Kde je svetlo? To je stôôôl. To je lyyyžička”.

Dieťa pri našom pomenovaní sa na objekt musí pozeráť, dotýkať sa ho, sledovať ho z rôznych smerov a pohľadov tak, aby sa jeho pozornosť zamerala nielen na meno predmetu, ale aj na jeho vlastnosti.

Pozerám sa na zajačika. Zajačik je veľký a huňatý. Pozerám sa na jeho kožušok. Môžeš sa ho dotknúť, cítiš, aký je mäkučký? Zajačik má veľký čumák, má dobrý čuch. Má veľké uši, aby dobre počul všetky zvuky. Pozri sa na jeho zadné nohy. Sú také veľké, aby mohol dobre skákať. Má ostré zuby, aby mohol chrústať mrkvu.

● UVEDENIE DO SLOVIES

Činnosti, ktoré sa objavujú vo vzťahu k objektom a udalostiam: *Veľké auto ide rýchlo... slimáčik ide pomaličky... dom je veľký... hasičská striekačka má na bočnej strane silnú hadicu, aby uhasila oheň...*

Príčina činnosti: *Môj otec šoféruje auto. Tvoja sestra/brat si vzal/vzala tvoju obľúbenú hračku.*

Vyjadrenie činnosti: *Posuniem stoličku... Rozsvietim lampu... Zoberiem si pár...*

Gramatická konštrukcia: *Zoberiem si pohár a položím ho na stôl vedľa nožička, ktorý patrí na pravú stranu taniera.*

● VLASTNOSTI OBJEKTOV (PRÍDAVNÉ MENÁ A PRÍSLOVKY)

Prídavné mená a príslovky rozširujú význam, zameriavajú pozornosť na vlastnosti objektov a činností, ich veľkosť, tvar, farbu, váhu, identitu atď. (Názorne ukážte dieťaťu požadované úsilie).

Veľká lyžica je ťažká, malá lyžica je ľahká. Musím sa natiahnúť veľmi vysoko, som rozsvietila svetlo.

Mnohé/mnohí z Vás to robia prirodzene, ani si to neuvedomujú, my ostatní skúsme zamerať svoju pozornosť na odporúčania prof. Feuersteina. To, že dieťa neodpovedá, neznamená, že nevníma a neučí sa.

Dieťa je účastné samohovorenia dospelého, a tak sa mimovoľne rozvíjajú jeho vlastné jazykové schopnosti. Kľúčom metódy nie je vziať dieťa do komunikácie, ale držať ho v prostredí prirodzeného jazyka a spolu s intonáciou, gestami, mimikou atď. podnecovať jeho vlastný jazykový rozvoj.

Toto je len malá ochutnávka toho, ako je možné vytvárať vhodné jazykové prostredie na každodennej rovine zamerané na praktický jazyk a sociálne interakcie, ktoré sú bežnou súčasťou denného života dieťaťa v rodine, v škole, v spoločnosti aj na iných miestach.

Ak Vás táto téma zaujala, odporúčame knihu prof. R. Feuersteina a kol. **Myslet nahlas, mluvit nahlas** – Prístup k rozvoju reči. Podľa nej sme spracovali túto "ochutnávku".

V knihe sa dozviete ďalšie tipy napríklad na vyjadrenie činnosti, na časové a priestorové hľadisko, určenie príčinných vzťahov atď.

Držíme palce a prajeme veľa radosti pri práci s Vašimi deťmi i s jedincami, ktorí to potrebujú.